

Hur hanteras dödsfall inom Svenska kyrkan?

En majoritet av Sveriges befolkningen är medlemmar i Svenska kyrkan. I och med det har de rätt till en begravning i kyrka eller kapell med präst och musiker.

Medlemskap

Ungefär 5,8 miljoner människor i Sverige tillhör Svenska kyrkan. Idag blir man medlem i Svenska kyrkan genom dopet. Det är också möjligt att tillhöra kyrkan ”i avvaktan på dop”.

Den som är medlem i Svenska kyrkan har tillgång till kyrka eller kapell, präst och musiker. Endast undantagsvis medges en begravningsgudstjänst för avlidna som inte tillhör Svenska kyrkan.

Grundtankar

Karaktäristiskt för lutherskt tänkande är bland annat uppfattningen att kyrkan har ett uppdrag och ett ansvar för alla människor, oavsett om de tillhör kyrkan eller inte. Till grundtankarna hör att Jesus Kristus besegrat döden. Denna seger har människan fått del av genom att döpas. Guds löfte i dopet – att alltid vara nära människan ända till tidens slut, gäller oavsett vilket liv den människan har levt. Guds nåd är större än människans handlingar och tankar.

Syn på döden

Tillsammans med alla kristna kyrkor ser Svenska kyrkan inte döden som den definitiva slutpunkten. Tron på ett evigt liv innebär en förtröstan på att Gud inte överger människan när hon är död. Detta gör att begravningen inte bara präglas av sorg, utan också handlar om hopp, både för den som är död och för dem som samlats för att ta avsked.

Före dödsfallet

Förberedelsen inför döden beror på personens inställning till religion och död, men även till lokala traditioner. Det kan vara en trygghet och tröst att kunna tala om den förestående döden och vara delaktig i processen. Det är också viktigt att närstående får stöd.

En döende bör inte lämnas ensam. I psalmboken finns anvisningar för andakt vid dödsbädden. I väntan på döden vill en del ta emot nattvarden och/eller tala med en präst. Vid prästens besök kan sjukrummet vara iordningställt med ett

bord som altare. På detta läggs en vit duk och ovanpå placeras ett krucifix och två levande ljus. Bordet bör kunna ses av den döende under hela akten. En andakt direkt efter dödsfallet, en så kallad utfärdsbön, är vanligt.

Omhändertagande

Obduktion sker om den avlidna gett skriftligt medgivande till det under sin livstid, om den behövs för att fastställa orsaken till dödsfallet och/eller kan ge viktiga upplysningar om den avlidnas sjukdom. Är dödsorsaken känd får obduktion inte ske i strid mot den avlidnas eller de närståendes uttalade vilja och uppfattning.

Balsamering får ske om det är nödvändigt av sanitära skäl för att bevara kroppen fram till kremering eller gravsättning.

Svepning och visning

Svepning sker oftast i en traditionell vit svepdräkt som brukar ingå i den kista som beställts. Den avlidna kan också svepas i egna kläder, uniform, prästdräkt eller annan lämplig klädedräkt.

En blomma och ett levande ljus kan gärna placeras intill den avlidna. De närstående ska få möjlighet att ta avsked om de önskar det. Vårdpersonal kan vara ett stöd vid detta tillfälle, men kan också dra sig tillbaka.

Begravningsceremoni

Begravningsgudstjänsten kan hållas i en kyrka eller ett gravkapell. Många föredrar att vara i hemförsamlingens kyrka. Prästen är ansvarig för begravningsgudstjänstens innehåll och utförande. Ordningen för begravningsgudstjänst ger en ram som i detalj utformas tillsammans med de närståendes önskemål och i enlighet med den avlidnas vilja. Det gäller till exempel val av musik och bibeltexter.

Begravningsgudstjänsten föregås av samtal mellan den präst som ska leda gudstjänsten och de närstående. Prästen utformar begravningen i samråd med de närstående och kan hjälpa till att ge förslag på psalmer. Begravningsgudstjänsten

FONUS

—
ETT PERSONLIGT
AVSKED

kan avslutas på två sätt. Ett alternativ är att kistan sänks i graven på begravningsplatsen. Under avslutningsmusiken i kyrkan/kapellet bärs då kistan ut och vid graven tar de sörjande avsked och prästen lyser frid.

Begravningsgudstjänsten kan också avslutas i kyrkan/kapellet där de sörjande tar avsked vid kistan. Det gäller om stoftet ska kremeras, men är också vanligt vid kistbegravningar. Efter avslutad ceremoni, när alla lämnat lokalen, förs kistan till graven eller till krematoriet.

Minnesstund

Efter begravningsceremonin är det vanligt att man samlas för att hedra och minnas den som gått bort. Minnesstunden kan hållas i hemmet, på en restaurang, i någon av kyrkans församlingslokaler eller på annan lämplig plats. Ofta bjuds på kaffe och något lättare att äta.

Gravsättning

Både jordbegravning och kremering är vanligt inom den Svenska kyrkan. Gravsättning kan ske i valfri gravplats utifrån vad de avlidna och de anhöriga önskar. Olika gravtyper som är vanliga är kistgrav, urngrav, askgrav, minneslund och askgravlund.